

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“

Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02

Ročopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf.; celoletno: 4 RM — Rpf.
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Razgibani svet.

Trozveza Berlin—Rim—Tokio je ena največjih političnih zvez v zgodovini. Rodila se je sredi sedanje vojne, njeni stvaritelji so ji zavestno dali značaj vojaške pogodbe in ji določili za cilj ustvaritev novega reda na evropskem in velikoazijskem prostoru. Nemški listi so pogodbo nazvali temelj za novi svetovni red in trenutek, ko je stopila v veljavo, označili za drugo obdobje započete vojne. Komaj tretji teden po njenem podpisu teče in že smemo zabeležiti, da se je s pogodbo pričel odločilen preokret dosedanjega političnega in vojaškega razvoja: svet se bo odslej meril ob osišču Berlin—Rim—Tokio.

Spočetka je bila v vojni Nemčija sama. Med njenim obračunom s Francijo se ji je pridružila Italija in skupno sta se borili proti britanskemu imperiju. Italijanske fronte so zajele afriški kontinent in razgibale prednjeazijske narode. Sedaj je pristopila še Japonska, ki se nahaja že leta sem v vojni s Kitajsko in ima izdelan svoj načrt za bodočo ureditev Daljnega vzhoda in tihomorskih območij. Pogodba omenja vsaj posredno tudi Ameriko in jo sili, naj se odloči za jasno smer svoje bodoče zunanje politike.

Pristop Japonske k osišču Berlin—Rim ni nikakor slučajen, marveč je rezultat večletnega notranjega japonskega razvoja. Prvotna japonska politika je stremela za tem, da pridobi rastočemu japonskemu narodu prostora na kitajskih tleh in na prostranih sibirskih planotah. Novi državnik Japonske, knez Konoje, je to politiko zavrgel in je očji Japonske usmeril na južno Kitajsko, na Filipine, nizozemsko Indijo in na Malajsko otočje. Za novega japonskega poslanika v Moskvi imenovani general Tategava je odločen zagovornik japonsko-ruskega sodelovanja v Aziji in nadel si je nalogo, da skuje prijateljstvo Japonske in Sovjetske Rusije. Japonski listi so dodali, da je treba Rusiji razširiti politiko nevtralnosti tudi na Kitajsko in vsa odprta vprašanja med obema državama je mogoče zlahka rešiti.

S pogodbo je neposredno prizadeta Amerika. Predsednik Roosevelt je takoj po sklenitvi pakta o trozvezi pozval v Washington ameriške poslanike v Tokiu, Londonu, Moskvi in Rimu in hoče z njimi proučiti novonastali položaj. Javno ameriško mnenje je deljeno. Angliji prijazen tabor se zavzema za odločen nastop proti Japonski, za izdatno vojaško pomoč Kitajski in za zavarovanje tihomorskih oporišč po ameriškem brodogradu in letalstvu. Drugi tabor svari vlado, naj nikar ne vmešava Amerike v zunanje spore in naj se previdno izogiblje vsakterim zapletljajem s katero koli zunanjo državo. Ta tabor vodi poseben odbor, kateremu pripadata dva generala in znani ameriški avto-fabrikant Henry Ford. Ameriška vlada sama se je zaenkrat odločila za to, da nadaljuje z oborožitvijo in s tem zavaruje svojo celino.

Vojaški dogodki sami in še posebno vojaški ukrepi, sledeči berlinskemu paktu o trozvezi, so trenutno potisnili v ospredje velikega dogajanja afriško celino. To dokazuje započeta italijanska akcija v Egiptu. Italijanski državni tajnik v kolonialnem ministrstvu je cilje glede Afrike svoječasno začrtal tako: „Afrika spada k Evropi. Evropa trpi na preobljudenosti in prekipevalnih energijah, ki ostajajo neizrabljene, Afrika pa je prazna, še ne kultivirana in bi lahko prinesla večje ljudsko preseljevanje iz Evrope. Ni važna nova razdelitev kolonij ali sprememba

afriških političnih meja, temveč udeležba industrializiranih evropskih držav pri skupni ureditvi Afrike. Evropa bi lahko prinesla v Afriko svoj denar, svoje industrijske naprave, podjetniške sposobnosti in svoje kulturno poslanstvo“. Nova trozveza da slutiti, da se bodo sedaj dogodki v Afriki razvijali s pospešeno naglico in da bo poleg Italije in Nemčije prispevala k novemu redu svoj delež tudi neposredna afriška sosedna Španija.

V sklopu velikih vprašanj nazivajo nekateri Sovjetsko Rusijo Veliko Neznanko. A le bežen pogled nazaj v nedavno rusko zgodovino nam pojasni rusko stališče. V bivši svetovni vojni je imela Rusija z Anglijo in Francijo dogovor, da jo za njene žrtve odškodujeta z Bosporjem in Dardanelami. Po vojni pa sta se Anglija in Francija napram Rusiji ne samo otrsli te obveznosti marveč sta ji z ustanovitvijo malih baltičskih držav zaprli celo svobodno morskot pot proti zapadu. Novi evropski položaj je nato zapadni državi napotil, da sta šle snu-

bit v Moskvo, pri čemer je Poljska stavila svoj pogoj, da noben ruski vojak ne sme stopiti na poljska tla. 21. avgusta 1939 sta nato Nemčija in Rusija podpisali prijateljski sporazum. In ko so pred tedni v Berlinu sklepali trozvezo Nemčije—Italije—Japonske, je vlada v Moskvi po svojih listih javila, da je bila o novi pogodbi obveščena po Nemčiji še pred njenim podpisom. Pogodba sama vsebuje poseben odstavek, kateri naglašja, da ostanejo odnosi pogodbene z Rusijo nedotaknjeni. Bodoča ruska politika v Evropi in v Aziji je s tem načelno začrtana.

S poudarkom je minister Ribbentrop o priliki proglasitve pakta o trozvezi govoril, da bo imela vsaka država, ki se bo skušala zoperstaviti namenom nove ureditve, opravka z 250 milijoni ljudi, katere družijo berlinska pogodba. Dobrodošla pa bo vsaka država, ki bo hotela sodelovati. Pod težo te jasne izjave stoji bodoči razvoj razgibanega sveta.

Stalni nemški napadi na Anglijo.

London v neprestanem dežju nemških bomb. — Poostrena akcija v Sredozemlju.

Izza 40 dni se nahaja angleška prestolnica ob reki Temzi v dežju nemških bomb. Nad 200 krat so morali prebivalci mesta doslej bežati v podzemna zaklonišča. „Drug za drugim sledijo nemški zračni napadi — tako piše ameriška United Press — in nosijo mestu neprestano gorje. Požar za požarom se pojavlja, med jekleno točo hitijo sanitejci pobirat ranjence in mrtve iz posušenih poslopij, gasilci skušajo omejiti ogenj, ki se dviga v divjem plamenu sedaj na tem, sedaj na drugem kraju prostranega mesta. Vmes prasketajo strojnice in grmi obrambno topništvo, v zraku pa se odigravajo divjeromantični letalski boji.“

Izvaleček iz nemškega vojaškega poročila:
10. oktobra: Od zgodnjega jutra do mraka so lahki in težki bombniki napadali angleško glavno mesto. Sledili so nočni napadi do ranega jutra. Zadetki so bili doki ob Temzi, železniške naprave sredi mesta, v južni Angliji pa številna vojaška oporišča. Na morju je bila potopljena trgovska ladja s 4000 BRT, nemška podmornica pa je potopila 2 drugi trgovski ladji s 7000 BRT. Škoda, povzročena po angleških letalih v zapadni Nemčiji, ni velika.

11. oktobra: London je bil spet sre-

dišče zračnega napada, bombardirana so bila nadalje mesta Liverpool, Birkenhead in Manchester. Na zapadnem in južnem obrežju so bila zadeta številna letališča. Mornarica je obstreljevala Dover. Nasprotnik je napadal ponoči srednjo Nemčijo, a vojaških objektov ni zadel. Sestreljenih je bilo 12 angleških letal, 4 nemška se niso vrnila.

12. oktobra: Podnevi so London napadali lahki, ponoči težki bombniki, njihove bombe so povzročile številne požare v vseh predelih. Pod nemškimi napadi so trpela industrijska mesta Liverpool, Manchester in Birkenhead. Podmornica je potopila 3 angleške parnike z 21.000 BRT. Nasprotnik je svoje napade izvršil ponoči, pomorski angleški napad na Cherbourg je bil zavrnjen. Nasprotnik je izgubil 13 letal.

13. oktobra: Zračni napadi na London se nadaljujejo. Zadet je bil med drugim Waterloo-kolodvor. Ponoči so bili daleč naokoli vidni številni, silni požari. V južni Angliji so letala napadla dve vojaški taborišči. Nemške podmornice so potopile skupno 42.000 BRT. Angleški napadi v Nemčiji so ostali brez uspeha. Stanovanjska poslopja so bila poškodovana v

nekaterih nizozemskih krajih. Angleži so izgubili 21 lovcev, 7 nemških se ni vrnilo.

14. oktobra: London so napadali lahki in težki bombniki, med posameznimi napadi so bili le kratki odmori. Posebno hudo prizadeto je bilo tokrat mesto Liverpool. Zračne bitke so končale v prilog nemškemu letalom. Angleški napadi v Nemčiji niso prizadejali vojaške škode.

Italijansko vojaško poročilo:

11. oktobra: Ital. letala so bombardirala Port Sudan in zadela na tamošnjem letališču 15 angleških letal. Nasprotnik je dvakrat napadel v vzhodni Afriki, a je bil zavrnjen. Njegovi zračni napadi na Guro, Toselli in Decamère so povzročili lahko škodo.

12. oktobra: V severni Afriki so ital. čete zaplenile dva oklopna vozova. Ital. letala so metala na prometne naprave vzhodno od Sidi Barani, nasprotna pa na Sidi Barani, Bengasi in Bardio ter na nekatere kraje v Somali.

13. oktobra: Ob Siciliji je ital. torpedovka potopila angleško križarko. Dva ital. torpedna čolna sta bila potopljena. Ital. čete so 30 km vzhodno od Sidi Barani pričele z napadom in razkropile manjše sovražne enote, letala so napadla angleška letalska oporišča. Sovražnik je napadal libijska pristanišča. V vzhodni Afriki so ital. patrofje zavrnile nasprotnika, ki je skušal udreti v Eritrejo.

14. oktobra: Napadi angl. tankov pri Sidi Barani so bili zavrnjeni, istotako napadi z morja. Angleška letala so metala bombe na Tobruk ter zadela neko barako in več brzovajnih vodov. Ital. letala so v Rdečem morju bombardirala pristanišče Perim. Angleški napadi na libijske kraje so povzročili le lahko škodo. Na otoku Leros so zadeli neko cerkev, pri čemer je bilo 34 mrtvih in 20 ranjenih.

Nemčija-Rumunija.

Nemški poročevalski urad javlja, da je nemška vlada v smislu svojih jamstev napram Rumuniji odposlala v Rumunijo vojaške komisije ter istočasno več skupin nemških lovcev v dodatno zaščito rumunskih petrolejskih polj. Vojaške čete bodo vpostavljene v svrhe od generala Antonesca zasnovane obnove rumunske armade ter se bodo po končanem delu vrnilo domov. O tem svojem koraku je nemška vlada prijateljske države obvestila.

Italijanski politični krogi so nemški korak pozdravili, ker je z njim zadan težak udarec angleškim nakanam na Balkanu. V Rumuniji živeči Angleži so se podali v Carigrad. Anglija zaenkrat še ni prekinila diplomatskih stikov z Rumunijo, vendar je to samo še vprašanje časa.

Za Sredozemlje.

„Kleine Zeitung“ prinaša s podnaslovom „Pred bodočimi velikimi odločitvami“ zanimiva razmotrivanja o važnosti Sredozemlja, kjer med drugim pravi: „Italija in Španija morata največ trpeti vsled tega, da Sredozemlje ne tvori vezi med obmejimi pokrajini. Obe državi in njuni krogi so svetovno-politični pojmi. Zato se skuša Španija otresti gibraltarskega prisilnega jopiča, Italija pa angleškega varuštva ob Suez, na Jonskem morju in vzdolž italijansko-afriške obale. S porazom Francije je rešitev enostavna: Ven z Anglijo iz Sredozemlja! Mi bomo doživeli, ko se bo ta kategorična zahteva izpolnila.“

Mussolini je v minulem tednu izvedel nadzorstvo armade ob reki Po, katere čete so se izkazale kot izredno gibljive in vporabne na kateri koli fronti.

Angleški kralj in kraljica si ogledujeta pogorišča prestolnega mesta.

Zander M.

Madžarska.

V Madžarski se vedno očitneje pojavlja stranka puščičarjev. Njen vodja je predzadnji pondeljek objavil strankin program, v katerem je poudaril, da se bori za državo po vzorcu Italije. Madžarska je kmečka država in njena agrarna reforma je nujna. Judovsko vprašanje je svetovno vprašanje in tudi Madžarska se mora otresti Judov. Stranka puščičarjev — tako je njen vodja naglasil — se nahaja v miselnem nasprotju z vlado in ne želi z njo sodelovanja. Zunanjepolitično se mora Madžarska prirediti osišču Berlin—Rim in puščičarji se smatrajo za zmožne, da to nalogo v polni meri izvedejo. Medtem sili vladna stranka k razčiščenju in je pozvala svoje poslance, naj ji pismeno izjavijo svojo zvestobo, če ne, jih bo morala izključiti.

Rusija-Finska.

Rusija in Finska sta 11. oktobra podpisali dogovor, v smislu katerega se Aalandsko otočje, ki leži na važni pomorski poti, demilitarizira. Rusija imenuje na teh otokih svojega konzula, ki ima pravico nadzorstva o izvedbi pogodbe. Finski zunanji minister je v svojem parlamentarnem poročilu omenjal, da nadaljuje Finska s tem dogovorom svojo mirovno politiko.

Anglija-Japonska.

Kitajska ima na jugu samo tri pristanišča in sicer Rangoon, Bassein in Moulmein, ki se nahajajo vsa v burmanskim Kitajski, katero upravlja Anglija. Na ljubo Japonski je Anglija v juliju prepovedala za 3 mesece dovoz orožja za Kitajsko skozi omenjeno ozemlje. Sedaj je Japonska poslala svoje čete v francosko Indokino in Kitajcem odrezala važno zvezo z morjem. V odgovor je Anglija dovolila prevoz orožja skozi burmansko pokrajino. Če se Japonski posreči odrezati Čangkajška tudi tod, lahko sledi v kitajsko-japonski vojni važen preokret.

Teden v besedi.

Anglija se je obrnila na kanadske ladjedelnice, naj ji nujno zgradijo še več trgovskih ladij ko doslej.

Nemške bombe so minuli teden zalede poslopje lista „Times“, največjega londonskega dnevnika. List tiskajo sedaj v drugih tiskarnah. Poslopje so morali izprazniti.

Slovaški prezident dr. Tiso je praznoval svoj 53. rojstni dan. Führer mu je brzojavno čestital.

Grška vlada je minuli teden vpoklicala 3 nadaljnje letnike.

Vodja norveške narodne stranke Nasjonal Samling, Vidkun Quisling, je pozval norveško ljudstvo, naj v strankinem okviru sodeluje za obnovo Norveške.

Španija in južnoameriška država Chile sta obnovili diplomatske odnose.

15. decembra izvede Slovaška svoje prvo ljudsko štetje.

Rumunija je znižala Grčiji in Turčiji dobave petroleja na višino mirne dobe.

Roosevelt je zaplenil 250 letal, naročenih v Ameriki od švedske vlade, in jih dovolil Angliji. Švedska je letala že plačala in je zato predsednikov ukrep izzval v Švedski veliko nevoljo.

Beograjski „Vreme“ ugotavlja v nekem poročilu, da je Anglija dejansko že izgubila oblast nad zračnim prostorom v Rokavskem zalivu.

Na Japonskem se je predzadnji petek ob cesarjevi navzočnosti vršila velika vojaška parada, katere se je udeležilo nad 100 vojnih ladij in 500 letal.

Vodja Španije, Franco, je sprejel italijanskega maršala de Bono.

V Švedski se pojavljajo tajinstveni požari, o katerih menijo gotovi krogi, da so angleško delo.

Ameriška vlada je zaplenila rumunska dobroimetja v Ameriki v višini 10 milijonov dolarjev.

Minuli teden so zapustile zadnje civilne osebe Gibraltar.

Sovjetska uradna agencija odločno zanikava vesti, da bi bila Rusija zahtevala od Nemčije bivše poljsko ozemlje.

Stotnik Wick je četrti, z dobovim listom k viteškemu križu odlikovani nemški častnik.

V Nemčijo je došel na povabilo gospodarskega ministra Funka italijanski trgovinski minister Riccardi.

Egiptovska vlada je odredila popolno izpraznenje mest Kaira in Aleksandrije. Vojaška oblast je zaplenila vse živilske zaloge.

V Beogradu so koncertirali stolni pevci iz mesta Regensburg. Turnejo po Jugoslaviji so zaključili z nastopom v Novem sadu.

V kavkaškem gorovju je neka sovjetska delegacija odkrila velika ležišča premoga, svinca in cinka.

Sano Mach, slovaški notranji minister, je izpolnil svoje 38. leto.

Na gradu Ploškovice pri Litmericah v Sudetih je bila otvorjena prva šola za bodoče narodno-politične vodje.

V okolici Zagreba so se v minulem tednu vršili veliki manevri jugoslovanske vojske. Pri manevrih so prvič sodelovali tudi padobranci.

V nemškem vjetništvu se nahaja 1550 angleških častnikov in 35.500 podčastnikov in vojakov. To je 20 krat več, kakor trdijo angleška uradna poročila.

28. oktobra se sestane bolgarska poslanska zbornica na svoje jesensko zasedanje.

V Pragi so bili v septembru črtani zadnji Judje iz seznama prizanih odvetnikov.

Iz naše države**Pogreb admirala v. Trotha.**

V Berlinu je minuli teden umrl admiral v. Trotha. Führer mu je svotečajno za zasluge za stranko podelil zlati nar.-soc. častni znak. Med svetovno vojno je bil admiral Trotha desna roka admirala Scheera, z njim je dosegel slovito pomorsko zmago pri Skagerraku. Po svetovni vojni si je stekel velike zasluge za zopetni podvig nemške mornarice. Führer je odredil za svojega zaslužnega sodelavca državni pogreb.

Bolgarski kmetijski minister na posetu.

Na povabilo kmetijskega ministra Darrè-ja je došel v Nemčijo na obisk bolgarski kmetijski minister Bagriano v. Svečani sprejem se je vršil na Dunaju, kjer sta zastopnika Bolgarije sprejela minister Darrè in dunajski pokrajinski vodja in namestnik Baldur v. Schirach. Pri sprejemu je bila navzoča tudi kolonija dunajskih Bolgarov. — Povodom obiska je dunajski „Völk. Beobachter“ v svojem gospodarskem delu priobčil kratek oris bolgarskega gospodarstva in dostavil, da sme Bolgarija iz sodelovanja z Nemčijo pričakovati intenzivacijo svojega kmetijstva ter podvig proizvodnje kakovostnih pridelkov in industrije za živila, za kar ji bo Nemčija dala na razpolago potrebne stroje in orodje.

Nemška narodna lista v „Warthegau-u“.

„Völk. Beobachter“ od minule sobote prinaša zanimive podatke o sestavi nemške narodne liste v zapadnem predelu bivše Poljske. Ker izjava poredincev za nemško narodnost ni nudila zadostne osnove — prijavljali so se tudi Poljaki — so v svrhe določitve narodne pripadnosti prebivalcev pritegnili še druge kriterije, tako predvsem družinski jezik — nemška govornica v družini je razmerno najzanesljivejši znak nemške pripadnosti — nadalje veroizpoved, v manjši meri veljajo poset nemških šol ter družinska in osebna imena, poroki in uradne listine. Dela na seznamu so trajala leto dni in so s 1. oktobrom zaključena. Velikemu trudu se je posrečilo, da se je na ta način izvedlo razmerno jasno razčiščenje narodno-političnega staleža v tej pokrajini.

Kmečka zastopstva v Berlinu.

Začetkom tega tedna so dospele v Berlin kmečke deputacije iz vseh pokrajin Velike Nemčije. Deputacijo tvorijo za vsako deželo po en kmet, ena kmetica in en kmetijski delavec, ki so se kakorkoli zaslužno udeleževali. Posebno zastopstvo tvorijo kmetje z bivšega nemško-francoskega obmejnega ozemlja. Najprej si ogledajo Berlin, predstavljeni bodo drž. vladi, prisostvujejo posebni gledališki predstavi in

so končno gostje berlinskega župana. Potovanje so nastopili v svojih kmečkih nošah. Skupno je zastopanih 28 pokrajin.

Nova cenitev zemlje v Vzhodni marki.

V oktobru izvede posebna komisija finančnega ministrstva v nekaterih gojenjedonavskih občinah potrebna predela za izvedbo nove cenitve zemlje. Cenitev se nato izvede v vsej Vzhodni marki. Najprej se ugotovi, če se zemlja uporablja kot polje ali travnik, nakar določi komisija kakovost zemlje in dobljene podatke zabeleži na posebnih katastrih. Na tej podlagi izračuna donosnost zemlje in jo primerja z najboljšo zemljo v državi, pri tem pa upošteva še vse ostale činitelje (vreme, lega, višina). Na ta način bo končno možen točen pregled kakovosti, razdelitve in donosnosti zemlje v vsej državi. Kmetijstvo pa bo rešeno krivic, ki so izhajale iz zastarelih računov katastralnega čistega donosa.

Vesti iz Jugoslavije**Prosvetna politika hrvatske banovine.**

Na nedavnem zborovanju hrvatskih poslancev je med drugim govoril tudi načelnik prosvetnega oddelka Skorjač. Očrtal je stališče banske uprave in naglasil, da mora biti šola veren odraz naroda. Banska oblast bo zato poskrbela, da bo na srednjih in visokih šolah zastopan kmetijski stan sorazmerno svoji vlogi, ki jo ima v narodnem življenju. Tendenco, da zasedajo srednje in visoke šole v glavnem nekmetijski otroci, se bo zavrla s primernimi ukrepi. Banske oblast bo vodila težnja, da vse šole približa kmetškemu ljudstvu, zato bodo morali profesorji skupno z dijaki prebirati knjige Štefana Radiča ter sodelovati pri gradnji hrvatske kmetijske kulture.

Notranje posojilo.

V kratkem bo razpisano notranje posojilo, ki bo služilo namenom državne obrambe in izvajanju javnih del. Kakšne oblike bo novo posojilo, še ni znano. Zdi se, da bodo oblasti pri tej priliki segle po izrednih, časom primernih ukrepih ter da bodo državljani pritegnjeni po svojem socialnem in finančnem položaju.

Nemška imena je treba pisati v nemški pisavi.

Po poročilu glasila nemške manjšine v Jugoslaviji „Deutsches Volksblatt“ je vrhovni državni svet objavil odlok, glasom katerega se morajo neslovanška imena pisati po starem in ne po izgovorjavi. List dodaja, da imajo tedaj tudi Nemci pravico pisati imena svojih krajev, tvrdi in dr. po nemški pisavi in ne po posluhu.

Podfistek**OTROCI SOLNCA**

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(4. nadaljevanje.)

Tiho, brez strasti je odkrivala deklica zgodbe svoje rodovine. Zvenela je iz njenega glasu nekakšna trpka slast, ko je govorila o davnih dedih, ki so vladali svojčas tem dolinam, bogateli in prepadali, izumirali in izumrli v njeni materi, ki je vzela preprostega človeka za moža in rešila posestvo popolnega prepada.

„Naš papa je podjeten človek,“ je rekla. „Se Feliksovo glavico je potrožil. Špekulira. A previdno. Moja rajna mama ga je naučila. A ona ni imela sreče. Prav nikoli. Prav nič. Podedovala je pač tako.“

„Kaj je podedovala?“ je vprašal geometer začuden.

Deklica se je trpko nasmehnila:

„Nesrečo.“

„Kako to govorite?“ je vzkliknil geometer.

Kakor da ji je za nekaj drugega, neskončno bolj važnega, je odgovorila deklica strastno:

„Vse raste iz roda v rod. Morda

ni bilo vse pravično, kar so imeli dedje moje matere. Zato je prepalo in se podedovalo do mojega strica. Imá, a ne po svoji zaslugi, ne more rabiti tega, kar ima. Ne zna! Prepadel je.“

„Gospodična,“ je vzkliknil geometer, „kako da Vi premišlujete take reči? To so bridke, nerazrešljive tajnosti življenja.“

„Podedovala sem tako,“ je dejala trudno, „po mami. Saj ste tudi Vi podedovali.“

„Ne vem, da bi bil! Kaj?“

„Vašo moč, Vašo silo, veselje —“

„Gospodična, zdi se, da mi očitate —“

„Ne,“ je dejala ona skoraj trdo.

„Ali bi smela?“

„Moja moč, moje veselje Vas draži, Vas muči!“ je dejal on jasno in odločno. Ni takoj odgovorila. Obstala je, kakor da se bori sama v sebi. Sunoma se je ozrla po geometru in rekla:

„Ne govoriva več o tem!“

Pohitela je burno naprej. Iz ovinkov gori je bilo slišati čisti in prijetno polni alt njene po poli sestre Slavice, ki je pela:

„Naš stric se je zmotil, je iz ojnice stopil, je strina prišla, ga v jarem ravná.“

Slavica je nato poizkusila zavriskati; potem jo je bilo slišati, da je zaklicala: „Gospod Poznik, dajte no Vi, ki znate!“

Geometer je šel ob Heleni, ki je hitro stopala. Ujel jo je za roko in rekel:

„Nekaj morava urediti med seboj. Gospodična! Srečen bi bil, če bi hoteli biti kdaj moja žena!“

Rahlo je vzkliknila. Čutil je, da ji drhti roka v njegovi. Nadaljeval je:

„Bojim pa se, da Vam ne prija moj značaj, moja robata veselost. Gospodična Helena, potrpeti bi morali z menoj. Toda ljubim Vas že davno. Gospodična, ali mi ne boste odgovorili?“

Obstala je, sopla viharno in rekla vprašujoče:

„Ali bi se mogli izpremeniti, ako bi bila Vaša žena?“

„Najboljšo voljo imam,“ je odgovoril. Vzdrgetala je ob njegovi moški, mirni besedi, ki ni prosila kleče, nego zvenela prijateljsko odkrito. Zopet je deklica burno pohitela in zopet je obstala. Rekla je:

„Premišljala bom, gospod Poznik, to noč in Vam odgovorila. Nočem skrivati in sami veste, da nisem ravno dušna; lahko bi sicer povedala in se odločila takoj. Oprostite! Pa se mi zdi tako čudno, — tako kakor v glumi.“

Kakor glumaško se ji zdi, je pomislil geometer. Ne razumem je, ne po-

znam še vseh globin njenega srca. A da mi je vdana, čutim. Deklič! Če bi smel. Hej! Vprašal bi malo za tvoj okus. Tu sem jaz in tu si ti in jaz te imam rad in ti me maraš. Kaj bi slepomišila! Beseda ni konj. Ampak, če hočeš, no, pa bodi po tvojem! Kakor v glumi!

„Jutri zjutraj ob šestih na grobu moje mame,“ je dehnila deklica. Ujel je njeno roko in jo obsul s poljubi. Pustila mu je in šla tiho ob njem. Zvezde so se užgale na nebu. Dvignila je oči.

„Zvezde odsevajo v tvojih očeh, Helena!“ je rekel geometer toplo in vendar nerodno.

„Tiho!“ je zašepetala.

Kjer je cesta zadnjič zavila, sta se dobila z drugimi, ki so čakali nanju. Bogoslovec Jamec se je poslavljajal od družbe. Vstran, v rebri, mu je stala rojstna hiša. Župnik in Koširjevi so ga vabili v trg. Pa ni hotel. Ni hotel darovane udobnosti, bolj je ljubil svoj mir, svojo revščino ob materi, ki je upala vanj, se bala in mu silila čajev in tavžentroz . . .

Nekaj korakov pred rojstno hišo na stezi v rebri je obstal. Zdelo se je, da prisluškuje glasovom njih, ki so šli doli na cesti proti jugu. Tiho, poglasno je vzdihnil:

(Dalje sledi.)

V Ljubljani dokončavajo zavod za strojništvo.

Zavod za strojništvo, prva večja nova vseučiliška zgradba, ki jo je dobila univerza v Ljubljani v času svojega obstoja, bo v kratkem urejen. V pritličju bo zavod imel velik tehnološki laboratorij, v katerem bo postavljenih 24 najmodernejših obdelovalnih strojev. Vsi ti stroji se nahajajo že v Ljubljani in so bili izdelani v svetovno-znanih tovarnah v Nemčiji, v Švici in na Švedskem.

To in ono. Voditelj Nemcev v Jugoslaviji dr. Sepp Janko je za dalje časa odpotoval v Nemčijo. — Srbski kmet je pod vodstvom Živote Milojkoviča so obiskali Zagreb in vodstvo Hrvatske seljačke stranke. — Morskega volka so ujeli ribiči v bližini Splita, ko so lovili sardele. Volk je bil dolg 2,25 m. — Zagrebški dnevnik „Obzor“ je 1. t. m. proslavil svojo osemdesetletnico, odkar izhaja. — Glasom uredbe hrvatskega bana bo v Zagrebu ustanovljena visoka šola za telesno vzgojo.

Kri narodnega telesa.

Sloveči Nemeč Greentrup se v svoji znameniti knjigi, v kateri razpravlja o visoki vrednoti maternega jezika, dotakne tudi Judov in pravi, da je zanje preznačilno, kako morejo izhajati brez lastnega maternega jezika. Narod poudarjenega materializma so, rafinirano iznajdljivi v svetu gospodarstva in trgovine, a brez duše in zato brez kulture. V davni so pozabili svoj materni jezik, z jezikom so odložili tudi svojo pravost in svoj smisel za lepoto in dobroto. Nič jim ne hasnejo knjige nekdanjih prednikov, polne modrosti in globine, pozabljena je velika njihova preteklost. V velikih dneh svoje odločitve so volili materializem in zavrgli zanj svojo dušo. Previdnost ali usoda je zato pripustila, da so pozabili svoj jezik in brezdomovinci živijo danes svoje nemirno življenje drugim v napotje in sebi v sramoto.

Menda ga ni nazornejšega in lepšega primera za to, kaj je materna beseda za sleherni narod pod božjim soncem. Bolj ko melodija, običaj, noša je povezana z narodom njegova materna beseda, zgovornejša je ko najlepša slika in nazornejša ko najbolj dovršeni kip. Kar ostane zadržano tudi mojsterskemu slikarju in zakrito najiznajdljivejšemu kiparju, koder umolkne tudi najspretnější komponist, tam šele se začne pravo kraljestvo besede in sega do najglobljih kotičkov človekove duševnosti. Ves srečen je otrok, ko se prvič postavi na svoje lastne nožice, še brezprimerneje srečnejši pa, ko more prvič dati izraza svojemu notranjemu doživljanju v lastni besedi. S tem trenutkom je otroku odprta pot v občestvo družine, naroda in božjega otroštva.

Materni jezik je visoka нравna in kulturna vrednota. V najožji zvezi je z narodom in njegovim razvojem. Otrokova govorica se najprej izojuje na najpreprostejši in najvažnejše besede, z vsakim razvojnim letom se množi besedni zaklad, raste z vsako novo predstavo, z vsakim novim utisom in vsakim doživljanjem. Dozorelega človeka cenimo po njegovi dozoreli, preudarni in globoki govorici. Isto je pri narodu. V teku stoletij in tisočletij se je njegova govorica izoblikovala iz preprostega blebetanja v najvirtuoznější instrument narodne duše, v nekako zgradbo, sestavljeno iz samih predragocenih, brušenih kamnov. V poedine besede narodne govornice je zajet tisočletni duševni razvoj naroda, zrcali se v njej tisočletna kulturna in socialna zgodovina, iz nje govorita narodova okolica in narava. Pravimo „Bog“ in s to neznatno besedico smo izrazili veroizpoved svojega ljudstva začeni od pradavnin njegovega poganstva do v njem oživotvorenega krščanstva. Izgovorimo „ljubezen“ in zajeli smo нравno silovitost tisočletnega našega rodu. Rečemo „junak“ in s to besedo smo zajeli vso moškost svojega naroda v davni, preteklosti in sedanosti. „Zala“, to preprosto ime odpira najburnejši odstavek naše slovenske zgodovine, „punt“ je za Slovence označka, ki pomeni socialni in gospodarski program celih dveh

stoletij. Tako je materni jezik najbolj osebna lastnina vsakega naroda, je — da se izrazimo z besedo strokovnjakovo — najbolj življenjska funkcija poedinca, družine in vsega naroda.

Tako je razumljivo, da vsak narod brani svojo materinščino. Predobro se zaveda, da je z narodno govorico v najtesnejši zvezi vprašanje njegove socialne in нравne vzgoje. Materna beseda je kri narodnega telesa. Lahko narodu odtuji njegove običaje, ljudstvo samo se nekoč naveliča svoje stare nošnje in se oklene nove, stalno se spreminjata njegovo gospodarsko in socialno življenje, resnična narodna kultura pa ostaja v svojem jedru in bistvu nespremenjena in zrcali jo najboljše narodna govorica. Vzemi narodu njegovo besedo, zatrl si s tem nje-

govo duševnost in ga obsodil v narodno smrt.

Če pogledamo nazaj v zgodovino, vidimo, da so se ljudstva vsikdar oklepala svoje govornice kot svojega največjega kulturnega zaklada. Redki so v zgodovini primeri — med njimi je slučaj Judov in opuščene judovske govornice najznačilnejši — da bi kateri koli narod grešil nad svojo govorico z brezbriznostjo in malomarnostjo. Enako redki so primeri nasilja nad materinščino.

Najnovejša doba poudarja narod in njegov pravo. Po prilikah vidimo, da se pri tem meni najprej pravica do ohranitve in gojitve narodne govornice. Kajti materinščina je najosebnejša lastnina vsakega naroda pod tem božjim soncem.

Čirom naše zemlje

Prva vzgoja.

Hoteli bi, da se naše matere z vso ljubeznijo oklenejo svojih malih. Z ono ljubeznijo, ki je prizanesljiva, usmiljenja, a tudi stroga in nikakor slepa in nepremišljena. Zato bomo še v našem tedniku od časa do časa dajali prostora člankom, posvečenim vzgoji naših malih.

Otrok je angel v človeški podobi, je veselje sedanosti in up prihodnosti, duša je vsake družine. Nanj stavijo stariši, nanj stavi narod svoje najlepše nade in najplemenitejše upe. Nehote svet spoštuje otroka, kakor bi vedel, da so nam iz izgubljenega raja ostale le še cvetlice, zvezdice in otroške oči. Kar so angeli na onem, so otroci na tem svetu.

Otrok je neizmerna dragocenost. Od staršev terja neumorno vzgojo v skromnosti in samozatajevanju in nazoren pouk o razliki med dobrim in slabim. Vzgojati je treba venomer in povsod: pri igranju, hrani, obleki in pri občevarju. Vzgojiteljica mora biti stalno dosledna in neizprosna, pri tem pa nikakor liki orožnik ali večni nergač za otrokom. V otroku je treba ljubiti lepe, plemenite lastnosti in četudi so navidez vsakdanje in majhne.

Materno vedenje bodi lepo in še prav posebno skrbno spričo otrok in vseh, s katerimi občuje. Otrok ponavlja, kar vidi in kar sliši in ga je najprej največ matere besede in maternega dejanja. Pri tem pa je bolj dovzeten za slabo kakor za dobro.

Otrok mora ljubiti resnico. To nikakor ni tako lahko. Zato je dobro, če pozna mati veličino žrtve samoodpovedi in zatajevanja, ki jo zahteva resnicoljubnost od vsakega človeka. Četudi se morda včasih utrne solzica, ko se mora otrok premagati, nič zato, zakaj solzica se kmalu posuši, a zajezi cele potoke solza v starosti otroku in materi. Pri vzgoji naj solze nikar ne odločujejo. Cilj otrokove vzgoje bodi njegova življenjska sreča in nikar trenutna zadovoljnost. Kdor hoče imeti otroka vedno zadovoljnega, nima pred njim nikdar miru. Hitro neha otrok z jokom, če vidi, da mu solze ne pomagajo k uspehu.

Torej, mati, ljubi otroka, a nikar ga ne ljubi slepo in nepremišljeno!
Mati.

Nove živilske nakaznice.

Pristojni uradi izdajajo v teh dneh nove živilske nakaznice za periodo od 21. oktobra do 17. novembra. Količine ostanejo v glavnem nespremenjene. Količina masti se zniža, zato pa ona margarine primerno zviša. Kdor na podlagi nakaznic reflektira na pristno kavo, se prijavi do 26. oktobra svojemu trgovcu. V bodoče sprejemajo gostilne od gostov tudi odrezke na levi strani mesne nakaznice, s čemer odpadejo nakaznice za potnike.

Vesti, da je svobodna prodaja krompirja zabranjena, so neresnične. Deželni urad za prehrano izrecno opozarja, da tudi v doglednem času krompir ne bo na nakaznice in da tudi trgovci ne bodo sestavljali seznamov družin, ki se naročijo na krompir. Krompirja je dovolj in ga sme vsakdo svobodno kupovati ali prodajati.

S 1. oktobrom morajo biti kolesa opremljena z rdečo zaključno lučjo, bodisi električno, karbidno ali petrolejsko. Kolesarjev, ki si potrebne opreme za kolesa še niso mogli nabaviti, policija zaenkrat ne kaznuje, kajti trgovine si še niso mogle preskrbeti potrebnih luči. Ob času pa bodo kolesarji morali računati tudi z eventualno kaznijo, če se ne bodo držali predpisa.

Pohlevna čreda.
fot. Linhart.

Ureditev zaslužka stavbarskih delavcev. S 15. oktobrom t. l. je v veljavi odredba, da imajo stavbarski delavci (zidarji, polirji i. t. d.) do 29. marca 1941 pravico, da dobijo za vsak dan, kadar delo vsled slabega vremena ni možno, 60 odstotkov svojega fiktivnega dnevnega zaslužka, vendar za največ 36 dni. Ta odredba pa velja samo za one delavce, ki se ne morejo dnevno vračati po delu domov.

Klagenfurt — Celovec. Na predvečer deželnega praznika je prispel v Celovec delovni minister Seldt. Mesto mu je priredilo prav slovesen sprejem. Zvečer je minister prisostvoval svečani prireditvi v mestnem gledališču, drugi dan pa obiskal delovni urad in imel pred zbranimi uradniki važen nagovor. V njem je poudaril, da vodi vlada tovariško in dobro premišljeno socialno politiko, ki naj nudi močnim možnost podviga in slabim pomoč, vsakemu državljanu pa ono mesto, katero odgovarja njegovi nadarjenosti in njegovim silam. Tudi mora delavec vedeti, da je za svoj življenjski večer oskrbljen. Pričakovati je, tako je minister poudaril, da bo po vojni pomanjkanje delavcev še večje in treba je že danes najboljše organizacije, da se nedostatkom na delovnem trgu odpomore. — Pred svojim odhodom si je minister ogledal tudi nove mestne gradbene načrte.

Ferlach — Borovlje. Dne 4. oktobra se je pri nas ustanovila zadruga puškarskih dobaviteljev. Dosedanja puškarska zadruga ni imela več pravnege obstoja, četudi je obratovala naprej. Po dolgih pogajanjih so se zadnji petek sestali v občinski dvorani vsi koncesijonirani puškariji z vodstvom, ki ga tvorijo visoki gospodarski zastopniki iz Gradca, Celovca in Berlina, ter pod predsedstvom pokrajinskega gospodarskega svetovalca dr. Winklerja. V pomembnih govorih so podali sliko o tej domači industriji, njenem razvoju ter tudi o bodočih načrtih. Z vsemi sredstvi hoče vlada do obrtospirati in zasigurati njen obstoj, saj je boroveljsko puškarsko znano daleč preko naših mej. Ustanovila se je nova zadruga, za načelnika je bil soglasno izvoljen g. Hambrusch Jožef, ki je boroveljski župan in tudi sam

puškar. Delež znaša RM 30.—, pristopnina RM 5.—, vse premoženje s posestvi in stroji prejšnje puškarske zadruge preide v lastnino novoustanovljene zadruge. Zastopnik državne centrale za rokodelstvo, g. Simon iz Berlina, izjavi, da prinaša pomoč s tem, da prevzame in plača 5000 deležev à RM 30.— in poleg tega še RM 1000.— kot podporo strok. šoli za puškarsko v Borovljah. Odobrijo se pravila, član more postati le tisti, ki tudi sam izdeluje puške ali njene dele, vodstvo zadruge pa ostane v rokah Borovljancev.

Ferlach — Borovlje. Jesen se je pričela, polja se praznijo. Prvič smo videli letos v večjem obsegu na boroveljskem polju obdelovanje s stroji. Kosili so travo, deteljo in tudi žito. Pri krompirju je začel g. Kometter s čisto novim strojem, da so letele „hruške“ kar po zraku. Marsikdo je postal, gledal in podajal svojo mnenje, starejši so sicer majali z glavami, toda mladi rod kaže zanimanje za vsako novo stvar, ki je praktična. — Pred kratkim je zagorela tudi prvič električna luč pri našem velikemu kmetu, p. d. Šajdarju. S pomočjo državne kmetijske podpore mu je bilo mogoče to izpeljati, električni motor žene tudi mlatilnico, nanovo je nadalje gospodar pokril čez 30 metrov dolgi hlev s skednjem. Gospodarju, ki že od mladih let z družino vred obdeluje z žuljevo roko trdo zemljo, želimo, da bi sadove novih naprav še dolgo vzival.

St. Michael ob Bleiburg. — Šmihel nad Pliberkom. Na Bistrici imajo pravega fakirja, ki ima vse kače pod svojo oblastjo. Je to 17 letni Kravtov pastir. Na neverjetno spreten način lovi s prosto roko vse kače brez razlike, deva si jih pod klobuk ali celo za srjaco ali pa jih ovije okoli vratu. Pri tem se malo briga, ali ima opraviti z nedolžno belouško ali slepcem (slepirmem) ali strupenim gadom in modrasom. Že nešteto jih je vlovil in še vsaka ga je priznala za neomejenega gospodarja. Pretekli mesec je pasel ovce pod Peco. Naenkrat se iz razdalje 10 m zakadi proti njemu velika črna kača, zagriže se z bliskovito naglico v čevlji in v naslednjem hipu ovije okoli nog in telesa, ga piči v levo dlan in spet kot kafra izgine. Pastir je po piku takoj izgubil zavest in se zgrudil. Sosedov fantek, ki je pasel z njim, je hitel povedat domov. Domači so ponesrečenca spravili v posteljo in poklicali zdravnika. Slednji je odredil takojšnji prevoz v bolnico. Po par tednih se je vrnil domov zdrav, le roka ga še noče prav ubogati. Ali bo sedaj pač ukročena njegova „fakirska natura“?

Koroški drobiž. Dunajski brzovlak je pri Krivi Vrbi povozil kolesarja Jurija Kožuha iz Blatograda. — Pokr. vodja dr. Pachnek je minulo nedeljo otvoril domove za otroške vrtece v Žitari vesi, Sinči vesi in na Bistrici pri Pliberku. — Do 25. oktobra zaključijo čevljarji sezname svojih odjemalcev. — 3. decembra se bo v vsej državi štela živina. — V Beljaku je pokr. propagandni vodja Drumbl otvoril kulturni teden, ki naj v razstavah in posebnih prireditvah pokaže višino nemške kulture. — Med popravili pokopališča na Peravi so odstranili znamenito mežnarjevo hišico. Del pokopališča bo opuščeno, ker se cesta tod razširi. — Na Ziljski Bistrici se je pri cirkularni žagi poškodoval 64 letni Janez Martič. Že prej nekoč mu je žaga odrezala 2 prsta, sedaj pa še ostale tri.

Neki župnik — pa to ni bilo pri nas — je v nedeljo oznanil: „Pred kratkim mi je nekdo odnesel moj dežnik. Naj mi ga vrne in da ostane nepoznan, naj ga kar ponoči vrže naj moj vrt!“ — Drugi dan je župnik našel na vrtu kar 12 dežnikov.

Zlobnež. Nek gospodar, ki vsled svoje sebičnosti med vaščani ni bil prav nič priljubljen, je napisal na vrata svoje hiše: „Nič hudega naj ne pride v njo!“ — Ponoči je nek hudomušnež pripisal na vrata: „Kako pa pride gospodar v hišo?“

Majhna pamet. „Jutri je moj rojstni dan“, pravi Jakec gospodu učitelju. — „Moj tudi!“, odvrne učitelj. — „Kako pa to, ko ste tako velik?“, presenečen vpraša mali.

Nase gospodarstvo

Koroško kmetijstvo.

Dež. kmečki vodja Heinzl se bavi v celovškem „Kärnt. Grenzruf-u“ o uspehih kmečke zveze Južne marke na Koroškem. V članku se nahajajo prav zanimivi podatki, katere posnemamo še za naše bralce.

Takoj s priključitvijo Avstrije k Nemčiji je skušala kmečka zveza udomaćiti načela narodno-socialistične agrarne politike in je v to priredila številne tečaje, šole in zborovanja, pri tem pa se zavedala, da ima koroško kmetijstvo še svojo posebno obmejno — in ljudsko-politično nalogo. Koroška šteje okroglo 34.000 kmetij mnogostranskega značaja. Način mnogostranskega gospodarjenja mora ostati tudi v bodoče ohranjen in se posebno v vojni dobro obnese. To je osnovno načelo zveznega delovanja.

Pred priključitvijo je bilo v deželi 5 kmetijskih in 2 gospodinjiski šoli. Nove šole so ustanovljene v Volšperku, v Zollfeld-u, strokovnim šolam so bili dodeljeni gospodinjiski oddelki, snujejo se kmetijske šole v Smohoru, St. Vidu in Beljaku. Cilj je, da mora imeti vsako kmečko okrožje svojo kmetijsko in gospodinjisko šolo. 107 posestnikov je pridruženih družbi za kmetijsko knjigovodstvo. Koroški kmetje so vložili 9900 prošenj za pomoč pri popravilu gospodarskih poslopij in naprav. Doslej je bilo od teh zgrajenih 411 gnojšč, 509 gnojničnih jam, 704 hlevov je bilo popravljenih in 1305 silosov postavljenih.

Glavni dohodek daje koroškim kmetom živinoreja. Živinorejske zadruge so centralizirane. 3261 kmetij z 19.618 kravami se je podvrglo kontroli molže. Mlekarnice imajo svežega mleka dovolj. Uvedla se je javna razprodaja plemenskih bikov, na 10 javnih sejmih je bilo prodanih 400 bikov zadrugam in zasebnikom. Velike važnosti je za Koroško konjereja. V deželi je 822 kobil vpisanih v plemensko knjigo. Posebno dobro se razvija reja Haflingerjev. Zrebnostna na Osojskih Turah je bila povečana, zrebce pokupi večinoma država. Številno priznanih ovčjerejev se je dvignilo od 22 na 117. S tekočim letom je uvedena javna prodaja ovnov in ovac. V deželi je bilo zgrajenih 21 modernih kleti za sadje in zelenjad. S pomočjo tečajev in zborovanj se je pridelovanje zelenjadi dvignilo za petkratno dosedanje višino.

Od dneva priključitve do danes je država dovolila podporo za nabavo 8592 strojev in orodja, predvsem sejalnih strojev, vlačilcev in motorjev. Strojev za čiščenje in namakanje žita je v deželi že domala dovolj. Tovrstna akcija se bo nadaljevala in bo zveza skušala pomoči v prvi vrsti gorskim kmetom. Za gospodinjiske svrhe je bilo nabavljenih 629 strojev, tako perilnice, stroji za zapiranje konzerv, vrtno orodje i. dr. Na vzornih posestvih so bili izvedeni moderni vodovodi in prekaljevalnice.

Uvedba živilskih nakaznic je bila mojstersko delo zveze. Danes uvideva vsak, kolikega pomena so nakaznice za pravilno razdelitev živil in za ohranitev pravičnih živilskih cen. Načelo, da morajo biti živilske cene v državi stabilne, se je v polni meri uveljavilo. Z navedenim velikim delom je kmečka zveza Južne marke doprinesla svoj delež k utrditvi in odpornosti notranje fronte.

Licencovanje plemenskih moških živali je v bivši Nemčiji podrobno urejeno. Vsako okrožje ima svoj poseben urad za premovalje ali licencovanje živali in okrožje je dolžno, da vodi k licencovanju ne samo bikov, marveč tudi merjasce, ovne in kozle. Ta uredba je stopila nedavno v veljavo tudi na Solnograškem, Predarlškem in Tirolskem. Pričakovati je, da bo v doglednem času v veljavi tudi v Južni marki.

Organizacija prodaje jabolok. Kot smo že poročali, je prosta prodaja jabolok prepovedana. Prepoved je veljavna tudi za jabolka iz inozemstva. Kdor bi jabolka črno prodajal, se mu odvzame blago in bo vrhutega kaznovan.

Dovoljena pa je prodaja jabolok na tržiščih, a samo v okvirju naredb, ki jih izda v te namene krajevna oblast. Do 20 kg jabolok smejo posestniki sami prodajati, če so v posesti zadevnega dovoljenja okrajnega tržnega urada in če se kupec nahaja na Koroškem ali Štajerskem.

Nemška kmetijska šola v Jugoslaviji. Jugoslovanska vlada je dovolila otvoritev zasebne nemške kmetijske šole v Starem Futoku. Šola bo vzdrževala nemška zadruga zveza in bo zaenkrat dveletna. Njen namen je, da vzgoji kader vodilnih nemških kmetov, ki naj ojačijo nemško kmetijstvo v Jugoslaviji v smislu nove preusmeritve kmetijstva v Veliki Nemčiji. Šoli bo pridružena drevsnica, preizkuševalnica zemlje, poseben vinograd i. dr. Z vladnim ukrepom je ustrezno nemški želji po lastnem strokovnem šolstvu.

18 različnih poklicev v kmetijstvu predvideva drž. kmečka organizacija in se istočasno trudi, da ustvari zanje tudi primerne šole ali tečaje. Imenujemo samo poklice kmetijskega delavca, molzca, ovčarja, svinjarja, vrtnarja, perutinarja, sadjarja, računovodje, mlekararja. Šele ko se posreči, za vsako kmetijsko delo ljudi primerno usposobiti in izobraziti, bo kmetijski donos odgovarjal delu in izdatkom v kmetijstvu.

Izboren nadomestek za pristno kavo je zrel, pravi kostanj, katerega olupimo do čistega sadu. Zrežemo ga nato na koščke v velikosti koruze in koščke posušimo pri zmerni toploti v pečici. Sušiti jih je treba zmerno več dni, nakar jih spravimo v vrečice iz prosojne tkanine. Pražimo jih kakor pravo kavo in sicer tudi za nekaj dni naprej. Zmeljemo jih enako v mlinčku za kavo, med kuhanjem dodamo še cikorijske in tako si pripravimo kavo, da je veselje jo gledati in seve — piti.

Namesto mila si lahko pomagamo na razne načine. Zehnanje perila z bukovim pepelom napravi perilo lepo belo in mu ne škoduje. Pisano, volneno ali svilen perilo peremo s krompirjem, ki je neužiten. Lahko nastrgamo surovega ali ga skuhamo, da se namaže kakor milo. Čisto je perilo tudi po deževnici in snežnici. Divji kostanj vsebuje 13% saponina, iz katerega izdelujejo milo. Kostanj olupimo in posušimo, za pranje ga skuhamo in z izkuho polijemo perilo, ki je že izprano v par vodah, nakar perilo mencamo in vnovič polijemo z izkuho. Nato perilo prevremo ali pustimo čez noč. (Mimogrede nasvet našemu ženstvu: suh kostanj stolčen v prah, napravi gladko polt, izje bradavice in omeči trdo kožo. Kostanjeva moka za žaganjem od trdega lesa in par kapelj benzove kisline dobro nadomešča mandljeve otrobi.) Svilen in volneno blago dobro perejo otrobi, črna svila se najlepše pere z volovskim žolčem. Za sukneno blago je dobra raztopljen sol.

Domač sir pripravimo tako: skuto stremo v snažen prticek, da se odteče. Nato jo stremo v skledo, pridamo košček presnega masla ali kisle smetane, malo soli in nekaj dišave (drobnjaka, česna, čebule, kumne, gorčice). Tako dobimo domač kumov, drobnjakov sir, pripraven za male južine in zelo izdaten.

Brinjeve jagode namesto popra. Mnogi gospodarji si že belijo glave, kako si pomagajo pri kolini s začimbami. Za poper jim svetujemo dobro nadomestilo. Zrele brinjeve jagode se dobro izberejo in na snažnem prticu stisnejo v ploščice. Sušijo se na soncu in sicer prav počasi. Suhe so, če zamoremo jagode z lahkoto zmleti med prsti. Suhe jagode zdrobimo in nam, če dodamo na 50 g jagod 10 g zdrobljenega timijana, služijo namesto popra pri pripravi klobas ali mesa.

Lesne razpoke odstranimo na sledeč preprosti način. Lesno moko (žagovino) dobro zmešamo z vodo, v kateri smo rastopili nekoliko kleja. Z dobljeno zmesjo zadelamo razpoke ali luknje in na zmes natrosimo še nekoliko žagovine. Ko se zmes posuši, drgnemo počez s steklenim papirjem. Strjena zmes je trša od lesa in drži vsak žebelj.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Največji otok sveta.

Največji otok sveta meri več ko dva milijona kvadratnih kilometrov. Obala ni dosti manj ko 3000 km dolga, kar je toliko ko razdalja od Šetlandskih otokov do južne obale Sredozemskega morja. Širok je otok 1000 km. Ta otok se imenuje Grenlandija.

Seveda ne smemo prezreti, da je šest sedmin te dežele nepristopnih, neobljudenih in sploh ni primernih za obljudenje. Ondi je večni led v neizmerljivih plasteh, in zato biva na tej neskončni ploskvi, ki je tolikšna ko Nemčija, Francija in Anglija skupaj, le 17.000 ljudi. Od leta 1776 do nedavnega se je Grenlandija nahajala pod dansko upravo. Danes so se od vsega početka mnogo prizadevali za dejanski prospek dežele in njenih prebivalcev — Eskimov. Napravili so Grenlandijo za zaprto deželo, jo s tem obvarovali pred kvarnimi vplivi civilizacije in ji ohranili njen prvoten značaj. V Grenlandijo je mogel tujec le s posebnim dovoljenjem danske vlade. Le štirikrat na leto so se danske državne ladje odpeljale v Grenlandijo, kamor so vozile razna živila kakor moko, riž, kavo, sladkor, gumijaste čevlje, ribiške mreže in razno drugo blago, od koder so se vračale s kožami, krznom, slonovo kostjo, ribjim oljem v Kodanju.

Edina ruda, ki jo pridobivajo na tem otoku, je kriolit, ki je potreben za spreminjajoče se steklo in ki daje v zvezi z bakstitom — aluminij. Grenlandija je edina dežela na svetu, ki ima tako bogate zaloge kriolita, da se izplača izrabljati rudnike.

Že več ko 150 let je znana resnica, da sta severna in južna Grenlandija dve različni deželi. Prva je izven, druga pa v tečajniku. Medseboj se razlikujeta v načinu življenja prebivalcev in zato ju upravljata dva ločena „parlamenta“. Danska je skrbela za Eskime v vsakem oziru: tako jim je prekrbela tudi brezplačno zdravniško pomoč. Tudi za šolski pouk Eskimov doslej ni bilo treba nič plačevati. V severni in Južni Grenlandiji imajo po en časopis, ki izide po enkrat na mesec in ga prejemajo brezplačno. Sleherni Grenlandec je po 55. letu starosti prejemal od danske vlade „pokojnino“. Samski so prejemali po 100, poročeni pa po 150 švic. frankov.

Danes je Grenlandija zaradi vojne od svoje matične države Danske odrezana.

Največja jezera. Največje jezero na zemlji je Kaspiško jezero, ki zavzema prostor 439.000 km² in leži na meji med Evropo in Azijo. Na njegovi zahodni obali je Baku, znan po bogatih petrolejskih vrelcih. Največja globina jezera znaša 945 m. V Ameriki je največje jezero Gornje jezero (Lake Superior) in meri 83.000 kv. km. Največje afriško jezero je Viktorija z 68.000 kvadratnimi kilometri. Nekdanja nemško-angleška meja ga je presekala na dve polovici. Bogato je na ribah. V Evropi pa je največje jezero Ladoško jezero. Meri 18.150 kvadratnih kilometrov, 210 km je dolgo in 130 km široko. Jezero je zelo bogato na ribah. Finsko-ruska meja ga deli na dve polovici. Jezero je zamrznjeno 120 dni v letu.

Na svetu poznajo tudi rdeč sneg. Na Aljaški nad Valdezom pri Tomsovem prelazu žarijo snežna polja v rdečkasti barvi že od začetka avgusta. Sneg ni rdeč samo na površju, temveč sega rdeča barva včasih 60 cm globoko. To čudno barvo snega povzročajo nešteti milijoni drobnih bitij. Na prvi pogled se ti zdi, kakor bi polja ne bila pokrita s snegom, temveč posuta s papriko.

Prej ječa, sedaj muzej. Na željo sorodnikov ubitih legionarjev je general Antonescu odredil, da se ječa v Ramnik-Saratu spremeni v legijonarški muzej. Kakor znano, se je v tej ječi nahajalo leta 1938 in 1939 več sto romunskih legijonarjev. Muzej bo užival državno podporo kot narodni spomenik.

V Bukarešti so zaprli brata znane gospe Lupescu, ki je živela s kraljem Karolom. Na njegovem stanovanju so

našli zavojček z gotovino 4 milijonov rumunskih levov. V zvezi z aretacijo pričakujejo še nova odkritja.

Kruh v današnji obliki so začeli peči šele v času, ko so nastale po Evropi pivovarne, ki so pridelovale kvas. Danes se hrani zapadna Evropa po največ z belim kruhom, srednja Evropa pozna mešani kruh, vzhodna pa črni. Čimdalje proti vzhodu, tem pogosteje srečamo kašo, ki preide v Aziji v riževo kašo, ki je vsakdanji kruh Kitajcev in Japoncev. Živi pa še mnogo ljudi, ki ne poznajo žita. Cele pokrajine ob Južnem morju, Afriki in Ameriki se hranijo po večini z redilnimi koreninami in sadjem, kakor n. pr. z bananami.

Nevesta ušla ženinu tik pred poroko. Delavka Bisenija Nedeljčević v Belgradu bi se te dni morala poročiti z nekim Nikoličem. Sorodniki so jo silili, naj ga vzame, ona pa se je branila, češ da ga ne mara, ker ljubi drugega. Sorodniki pa so kar napravili poroko. Vsi so že čakali pred pravoslavno cerkvijo, svatje in pop, da se pripeljeta še ženin in nevesta. Pripeljal pa se je le ženin, ki je ves iz sebe povedal, da se nevestin voz na cesti ustavil, da je nevesta izstopila iz njega in prestopila v drug avto, ki je tamkaj čakal na njo. Nikolič je takoj hitel na policijo in tam zahteval, naj nevesto prižene k oltarju policija. Policijski gospodje pa so mu povedali, da takih reči oni ne delajo. Pač pa so povabili nevesto in njenega „ugrabitelja“ na zašlišanje. Pa so se prepričali, da nevesta sama ne mara za ženina ter se bo poročila z drugim.

Po poročilih iz Kastorije v Makedoniji so našli pri vasi Destiliji starodaven grad, ki je bil zgrajen na koleh. Našli so tudi veliko število kamnatega orodja in orožja iz kamenite dobe.

Primite tatu — so te dni klicali v milanskih ulicah za nekim kolesarjem, ki je dirjal po njih kakor preganjana zver. Končno so ga zasledovalci le dohiteli, to se je zgodilo ravno pred neko policijsko postajo. Kolesar je dvignil roke in se udal. Pri zasliševanju so ugotovili, da je aretirani specialist — tat na kolesa. Tokrat je ukradel že svoje 342. kolo. Prej pa ga ni nihče zasledil, čeprav je ukradel na dan po pet in včasih tudi več koles.

Suh kruh postane svež in mehak, če ga zavijemo v snažno in vlažno platno in ga v peči približno dve uri dobro segrejemo. Diši nam, kakor nov.

Dar za smeh

Vsak po svoje. „Kako pozno je že?“, vpraša Miha prijatelja, ko se vračata iz gostilne. — „Nič!“ pravi ta. — „Kako, nič?“ — „Ker še ni ena!“

Vzgoja. Mati prigovarja mali Tončki, naj poje svojo juho. Oče se vjezi in pravi: „Tako se ne vzgaja. Tudi otrok ima svojo voljo in to je treba vpoštovati!“ — Mati: „Potem vzgajaj sam!“ — Oče Tončki: „Kaj hočeš, Tončka, ali dobro juhico ali pa te našekam?“

Se ne ujema. Gospod kaplan se trudi, da otrokom dopove, zakaj je bela barva v cerkveni liturgiji znak veselja. Špelco vpraša, zakaj nosi nevesta belo poročno obleko. Špelca smehljaje odgovrne: „Ker je poročni dan najlepši njen dan.“ — Zada se oglasi paglavček in zastavi gospodu kaplanu vprašanje: „Zakaj pa je ženin na poročni dan v črni obleki?“

Moderna mladina. H Kopsarju je prišel Miklavž, pred njim pa hudobec z dolgim repom zažvenklja z verigo in zatuli: „Kje je hudobni Franček, sem slišal, da ne uboga v šoli, zato sem prišel po njega.“ — Pa se oglasi Kopsarja: „Franček ni doma, igra hudobca pri sosedu!“

Finančni ženij. „Ali naj mu posodim denar?“ — „Da!“ — „Zakaj?“ — „Sicer pride k meni!“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — Založnik: Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.